

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

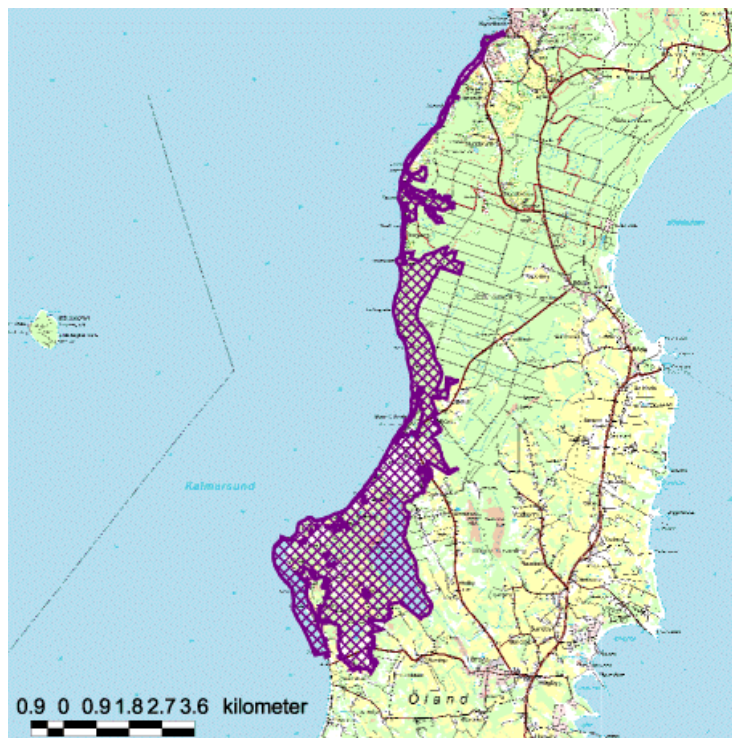
Områdesnamn: Hornsjöområdet och kuststräckan Byrum-Byxelkrok

Områdesnummer: NRO08055

Namn: Markus Forslund (1998-10-29), uppdaterat (2003-07-02)

Kommun: Borgholms kommun

Kartblad: 06 NV, 05 NV

Area: 1 958 ha, varav 1 648 ha land och 310 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 14 b Ölands skogrika område

Kust/havsregion: IV Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 119 (Öland)

Agrara kulturlandskapsregioner: Öland och sydöstmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20m

Riksvärde

Klintkust (jord) Rauk Klapperstrand Dyner		
Odlingslandskap	Naturbetesmark Äng	Flora och fauna Flora och fauna

	Alvar	Flora och fauna
Sjö	Fauna och (flora)	
Tallskog	Tallskog Kalktallskog	Flora och fauna Flora och fauna
Vegetationsrikt vatten Strandsumpskog		

Värdeomdöme: Området är mycket variationsrikt med flera naturtyper som är representativ för norra **Öland**. Invid Hornsjön, Ölands enda egentliga sjö, finns rikligt med ekskogar och hagmarker samt en hävdad löväng. Fågellivet är art- och individrikt med bl.a. rik förekomst av halsbandsflugsnappare. Goda lokaler för långbensgroda. Vid Hornsvikens nordvästra strand finns värdefull limnogen strandsumpskog och vegetationsrikt vatten. Utmed kuststräckan är abrasionsklinten och raukar och dynfälten vid Byrum av stort geologiskt värde. Höga entomologiska värden finns knutna till den äldre sandtallskogen öster om Byrum. Norr om Byrum upptas stora arealer av tallskogar av ljung-kräkbärsris-typ, en vegetationstyp som annars är mycket ovanlig på Öland. Mensalvaret med omgivning är ett mycket varierande och artrikt område med flera olika skogstyper, alvar, fuktängar och våtmarker. I anslutning till alvaret växer kalktallskogar, en för Sverige mycket ovanlig skogstyp. Hela området är rikt på insekter, kärlväxter och kryptogamer med ett stort antal rödlistade arter. Enerums alvar har en rik alvarflora.

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
 - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
 - D -- Område med mycket rik flora/fauna

Förutsättningar för bevarande: För att naturvärdena ska bibehållas krävs bl.a. fortsatt bete av naturbetes- och alvarmarken. Värdet kan påverkas negativt av avverkningar, grusexploatering, bebyggelse m.m.

Säkerställande: Horns kungsgård och Bödakusten västra är naturreservat. Arbeta pågår med att utöka reservatet med kuststräckan vid Horns udde. De delar som är domänreservat kommer tillsammans med vissa anslutande områden att avsättas som naturreservat. Bödakusten västra och Hornskungsgård är föreslaget att ingå som särskilda bevarandeområde i Natura 2000. Området omfattas av strandskydd (300 m) samt landskapsbildsskydd enligt 19 § NVL i sin tidigare lydelse samt är riksintresse för kulturmiljö och friluftsliv.

Områdets huvuddrag:

Horns kungsgård

Horns kungsgård har en mycket omväxlande natur. Området innehåller ett koncentrat av Ölands olika naturmiljöer och här finns nästan alla öländska naturtyper företrädda. En bidragande orsak är den varierande geologin i området. På flera platser går kalksten i dagen och det finns svallsediment, torv och olika typer av morän.

Kalkstenen är bildad under underordovicium och utgörs främst av Holenkalksten, men inslag finns av Latorp- och Lannakalksten vid Hornsudde. Här kan man i Latorpkalkstenen se ett skikt med djupröda vårtor eller klumpar i den gråaktiga kalkstenen. Det är rester efter vad stenhuggarna kallar *blodläget*, ett sammanhängande rödaktigt skikt av järnoxid, bildat genom oxidation av havsbotten vid stark solinstrålning och rik tillgång på syre. I den undre delen av Hornsuddens Holenkalksten finns ett lager skiktad, grå till violett lersten, även kallad slamsten.

Utmed kusten finns en vackert utbildad klint. Söder om Hornsudde och strax norr om Fornbo pågår fortfarande erosion. Det senaste stora "raset" inträffade i början av 1930-talet. I strandlinjen finns lösbrutna stora kalkstensblock.

Vid Hornsudde förekommer rikligt med fossil. Här finns trilobiter från underkambruim *Olenus truncatus*, *O attenuatus* och *Agnostus pisiformis* tillsammans med trilobiten *Lejopyge laevigata* från mellankambrium och brachiopoden *Obulus appollinis* från ordovicium.

Utmed kuststräckan ligger ett flertal låga strandvallar. En del är glest beväxna med grusslok, tulkört, gul fetknopp och gulmåra. De något mäktigare strandvallarna har en torr gräsmarksflora. Utmed kusten söder om Hornsudde finns smala och långsträckta klapperstensfält. Materialet domineras på flera ställen av urbergsstenar med ett varierande inslag av kalksten.

Innanför kustremsan ligger öppna betesmarker, varav större delen är alvarmarker. Betesmarkerna vid Storskog, Norra alvaret, är framförallt en blandning av låga, torra strandvallar och däremellan liggande fuktiga partier. De torra gräsmarkerna är helt öppna och hyser arter som svartkämpar, axveronika, gulmåra, vårbrodd och fårsvingel. I de fuktiga delarna återfinns ältranunkel, vattenmåra, revsmörblomma och gåsört. Södra alvaret är av mer alvarlik karaktär. Låga strandvallar växlar med partier med tunnare jordar. På strandvallarna dominerar örtrika, torra gräsmarker. Det är här som flertalet enbuskar och enstaka träd växer. De tunnare jordarna karaktäriseras av ett uppbrutet växttäck. På Korsalvaret längst i söder återfinns en mer traditionell alvarvegetation med grusalvar och hållmarker.

Mellan alvaret och inägomarken ligger Gåsekärr, en liten, permanent vattensamling. I väster och söder sluttar kalkstenen svagt och stora ytor översvämmas vintertid. Här finns våtvegetation med ärtstarr som dominant, med inslag av agnsäv, vattenmynta, ryltåg och ältranunkel. Närmare vattnet tar strandpryl över och bildar täta mattor. Ute i vattnet växer kransalger, slingor och ett inplanterat bestånd av röda näckrosor. Genom kärret löper en bred stenmur. Öster om denna har våtmarken vuxit igen med bunkestarr. Gåsekärr är ett viktigt reproduktionsvatten för långbensgroda. Runt kärret finns ett rikt fågelliv.

Invid gården ligger ett flertal betesmarker. Flera med gamla ekar, andra har en mer ängslik karaktär. Kalvhagen strax norr om gården, tillhör en av områdets finaste ekhagar. Vanliga växter är vårbrodd, darrgräs, brudbröd, solvända, prästkrage, vildlin, tvåblad och korskovall. De ängsliknande betesmarkerna längre söderut har en glesare markflora, vilket har sin förklaring i ett tätare trädsikt.

I Skogsgärdet ligger en mycket fin löväng med den typiska växlingen mellan öppna ytor och smala lövridåer. Ängen genomkorsas av flera stensträngar. Dessa ger området dess karaktär. Det är i anslutning till stensträngarna som träd och buskar har tillåtits växa upp.

Till de vanligaste trädslagen i Skogsgärdet hör lind, ask och ek, medan oxel, alm, björk, sälg och lönn förekommer mer sporadiskt. I lövridåerna växer buskar, varav hassel är den vanligaste. Hasseln växer ibland som enskilda buskar ute på slåtterytorna. Flertalet gamla askar bär spår av tidigare hamling. Under senare år har hamlingen återupptagits. I ängen verkar det ha förekommit stubbskottsbruk. De tydligaste spåren av återkommande avverkningar kan man se på lind och ek. Markfloran i de skuggigare delarna av ängen har lundkaraktär. Dominerande växter är skogskovall, lundgröe, vårärt, hässlebrodd, skogsbingel, tandrot, blåsippa och blodnäva. De öppna slåtterytorna har en mycket artrik ört- och gräsflora. Vegetationen är främst av frisk-

fuktig typ och ganska lågvuxen. Många växter är direkt gynnade av slåttern. Till dessa hör rödklöver, prästkrage, skogsnycklar, tvåblad, ängsfryle, gulvial, vitmåra, korskovall, brudsporre, hartmansstarr och gökblomster. Vid sidan av dessa arter förekommer många andra som är beroende av en fortsatt hävd. På flera platser i ängen finns små, kärrartade partier. Dessa delar är lövrika och skuggiga och träden växer ofta på socklar. Markfloran är mycket högvuxen och starrdominerad.

Strax norr om Skogsgärdet, i Åkergärdet, finns före detta slätterängar som idag betas. De är helt öppna med en rik flora, särskilt ärtväxter som backklöver, rödklöver, jordklöver och harklöver är vanliga.

I de båda åkergårderna samt i områdena norr om kungsgården finns åkrar. Många har en oregelbunden form, ofta med stora odlingsrösen ute i åkern. Längs åkerrenarna och i rösena växer askar som tidigare varit hamlade.

I det östra gärdet samt längs Hornsjöns stränder finns täta och skuggiga lövskogar. Ek och ask är de vanligaste trädslagen, men i de fuktiga delarna förekommer en hel del björk och al. Lövskogen i östra gärdet kännetecknas av ett örtrikt fältskikt med tandrot, nejlikrot, blåsippa, liljekonvalj, häckvicker, lundgröe och lundslok. Strandskogen norr om Klosterholmen är en blandskog av björk, ek, ask och al. Inslag av rena aspbestånd finns också.

Hornsjön är Ölands enda större sjö. Den har bildats genom att en havsvik snörpts av. Sjön sänktes i början av 1900-talet cirka 1,3 meter. Tanken var att vinna mer odlingsmark. Det största djupet i sjön är idag runt fyra meter. Över stora arealer av sjöns botten växer kransalger. Särskilt utanför Klosterholmen och norr om Tärnholmen finns stora bestånd. Andra vanliga vattenväxter är vattenbläddra, trådnate och gäddnate. I Hornsjön har tio fiskarter påträffats, vilket är en hög siffra även för fastlandet. Av dessa är mört, aborre och braxen talrikast. Vidare finns benlöja, sarv, gärs, sutare, gädda, ruda och ål. Det finns även ett bestånd av flodkräfta.

Längs Hornsjöns nordvästra strand, norr om Klosterholmen, finns ett stort bladvassområde delvis bevuxet med videbuskage och björk. Innanför vassen finns en bård av både al- och björksumpskog. I askogen, som inte är särskilt grov, växer strandlysing, slokstarr, bunkestarr och vattenmynta.

Vid Hornsjöns nordöstra strand finns små områden med strandkärr. Det är ag som är vanligast, men bladvass tar vid ut mot det öppna vattnet. En ung alsumpskog ansluter till stranden. Här växer bland annat blåhallon, strandlysing, strätta och älgört. Denna våtmarkstyp är ovanlig på Öland. Naturen vid Horns kungsgård är mycket rik på kärlväxter. Totalt har omkring 500 arter påträffats, varav flera sällsynta: åkermadd, taggkörvel, alvarmalört och hylsnejlika. Den rika förekomsten av gamla träd, särskilt ek, ger goda förutsättningar för en rik lavflora. På trädstammarna har flera sällsynta arter hittats, flertalet av dessa trivs i öppna och halvöppna miljöer. Exempel på sådana lavar är matt pricklav, liten sönderfallslav, stiftklotterlav, hjälmbrösklav och gammelekslav. Den varierande naturen i området runt Horns kungsgård skapar en rad olika livsbetingelser, och är rik på svampar. På det betade alvaret har man funnit stjälkroksvamp och fatsvamp. Den sistnämnda är en sällsynt svamp som endast växer på gammal hästspilling. Oxtungssvampen växer på gamla, grova ekar. I lövskogen kan man få se den gulprickiga vaxskivlingen.

Horns kungsgård hyser en rik fauna. Vid en inventering av fågellivet fann man imponerande 101 häckande arter. En särskild specialitet är den rika förekomsten av halsbandsflugsnappare. I skogarna är olika arter av sångare vanliga, bland annat grönsångare, härmsångare och trädgårdssångare. I Hornsjön häckar årligen flera par av skäggdopping. Över sjön kan man få se både fiskgjuse och skrântärna. Sena vårkvällar och nätter kan man även lyssna till rördrom och

nattskärrespel. Vid Hornsjöns västra strand finns ett fågeltorn.

Området är Ölands främsta lokal för fladdermöss. Tolv av landets arton arter har konstaterats här, varav flera rödlistade. Bland de arter som påträffats finns dammfladdermus, barbastell, trollfladdermus och sydfladdermus. I flera kärr spelar långbensgrodor om våarna och även det lägre djurlivet är rikt vid Horns kungsgård. Området uppmärksammades av entomologer redan i början på 1900-talet och 1920 gjordes en omfattande inventering av framförallt av steklar, skalbaggar och skinnbaggar. Flera arter som då påträffades är idag mycket ovanliga i landet, som baltisk sandvägstekel, palpgeting och guldstekeln *Spinolia unicolor*. Den senare klassas i rödlistan som utdöd på Öland. På 1930-talet hittades Westerlunds vägstekel för första gången i Sverige i området och det dröjde mer än 50 år innan någon hittade den i landet igen. Begränsade studier under senare år visar att stekelfaunan inte längre är lika rik, men det finns en del intressanta fynd från senare år, bland annat från Hornsjöns östra strand där flygsandvägstekel och rovtstekeln *Tachysphex fulvitaris* påträffats. Den senare är bara känd från Skåne och Öland. För steklarnas tillbakagång har säkerligen igenväxningen varit en bidragande orsak. Mindre ekbock, som är knuten till gamla ekar, är påträffad vid flera tillfällen. Ekoxen har en livskraftig population i området och vissa år har den uppvisat närmast massförekomst av svärmande djur. Den omtalade läderbaggen är påträffad i närheten och anses också kunna finnas i ekhagarna vid gården. Flera av skalbaggar är rödlistade. Till dessa hör ädelguldbagge, blankknäppare, gulbent kamklobagge, prydnadsbock, mörk cylinderbock, rödhjon, töckenfärgad ögonfläcksbock, ekträdlöpare, stor vedsvampbagge, dubbelhårig brunbagge och nästtjuvbagge. Även andra insektsgrupper är väl representerade. Här förekommer till exempel skärrande gräshoppa och skinnbaggarna *Peritrechus lundii* och ljus sköldskinnbagge. Även fjärilsfaunan är rik med arter som åkervindfly, rödklintplattmal, besksötemal, hagtornsommarvecklare, pilteknad fältmätare, grenkungsljuskapuschongfly och tvillingfläckt rörfly. Vassborraren har sin enda lokal i Sydsverige vid Hornsjön.

Västra Bödakusten

Kusten mellan Byxelkrok och Byrums Sandvik karaktäriseras av en låg klintkust. Kalkstenen är ofta överlagrad av mäktiga lager av svallsediment i form av strandvallar. På en del ställen är kalkstenen synlig längs strandlinjen i form av en låg klint och här förekommer en aktiv abrasion. Längs kusten ner till Hagudden skjuter plana kalkhällar, så kallade pallplan, ut i vattnet. Kalkstenen är bildad under underordovicium och utgörs främst av Holenkalksten, men inslag finns av Latorp- och Lannakalksten vid Hagudden.

Längre söderut ändrar kusten karaktär. Mellan Hagudden och Byrum dominerar istället klapperstens- och sandstränder. Stränderna övergår österut i dyner och flygsandfält. Dynområdet är endast några hundra meter brett. De flesta dynerna är parallella med kusten och de mest välutbildade är kilometerlånga. Dynerna är på vissa ställen upp till tio meter höga. De parallella dynbildningarna är starkt påverkade av senare tiders vinderosion. Linné nämner dessa i sin reseskildring, vilket pekar på att tallskogen var glesare vid denna tid och att inlandsdynerna var aktiva med flygsandsdrift. Troligen berodde detta på en stark mänsklig påverkan, kanske i form av skogsbyte. På 1800-talet började man motarbeta sanddriften genom att plantera olika tallsorter och balsampoppel, som idag finns rikligt i området. Att sanddriften har varit starkare under vissa perioder visar undersökningar från Byrums dynkärr. I kärr- och skogsosstorven, som har en största mäktighet på cirka 80 centimeter, finns flygsandskikt inlagrade.

Vid Masthuggsudden finns Ölands största aktiva abrasionsbranter med en höjd på cirka sju meter. Stora klapperstensfält förekommer på flera platser längs kuststräckan, bland annat vid Kinshögar, Masthuggsudden och Rörstensudden. Vid Kinshögar och Rörstensudden uppträder även klapperfält några hundra meter öster om stranden.

Stränderna norr om Hagudden är mycket vegetationsfattiga på grund av det exponerade läget. På strandvallarna växer en gles, torr gräsmarksflora med växter som fårsvingel, tulkört och mattfibbla. Vid Hagudden finns en lundartad lövskog med gamla träd av alm, al, ek och hasselbuskar. Området är rikt på mollusker. I lite fuktigare delar av skogen har närmare 30 arter snäckor och sniglar påträffats. Däribland märks den rödlistade tandsnäckan och den för Öland och Gotland speciella luddsnäckan.

Skogsområdet öster om Hagudden, även kallat Bogateskogen, består av en blandning av olika skyddsvärda skogstyper. Längst i väster dominerar olika typer av lövskogar, varav vissa delar är rätt öppna och fortfarande betas. Grov ädellövskog med alm, ek och hassel finns inom mindre delar. Marken är ofta blockrik och hyser en rik lundflora. Längre österut tilltar barrinlaget. Högstammig tallskog, gammal granskog och olika typer blandlövskogar tillhör de värdefullaste inslagen. I Bogateskogen finns en rik lav- och svampflora. På gamla ekar har liten sönderfallslav, kattfotslav, havstulpanlav och grå skärelav återfunnits. Även på enstaka gamla träd av al och vildapel finns ovanliga lavar. Flera sällsynta svampar som scharlakansvårskål och stjälskröksvamp har påträffats i området.

Mastträdsbeståndet och Albeståndet är två små före detta domänreservat. Mastträdsbeståndet är ett två hektar stort område med 200–250-åriga tallar. De når ibland en höjd upp mot 35 meter. Beståndet är en rest av ett cirka tre gånger så stort område där man förr hämtade mastämnen till skeppsvarven. De kraftiga stammarna var mycket värdefulla och betingade höga priser. I beståndet står den numera döda Bogatetallen, en jättetall som blev cirka 350 år gammal. Albeståndet är en 150-årig alskog av naturskogsartad karaktär. **XX Kultur?:** I skogen finns flera järnåldersboplatser som kan ses från strövstigen som leder genom området. Området vidgar sig söder om Rörstensudden. Innanför kusten finner man tallbevuxna sandfält. Skogarna är drygt 100 år gamla och markfloran domineras av ljung och kråkbär. I den östra kanten av tallskogen ligger en skvatramtallmossa. Mossen är av en ovanlig typ för Öland. Bottenskiktet domineras av husmossa och tallvitmossa. Området är påverkat av två korsande diken.

Kusten söder om Ramsnäs karaktäriseras av vegetationsfattiga sandstränder och dyner. Sanddynerna är gräsbevuxna. Förekomsten av balsampoppel är stor. Den planterades för att binda sanden. Längs stranden växer martorn och troligtvis har den här sin rikaste förekomst på ön. Innanför kusten vidtar fossila dynområden och flygsandfält. Kärnområdet är bevuxet med en gles och gammal tallskog med riklig förekomst av lågor och död ved. Fältskiktet i skogen är mycket dåligt utvecklat och bottenskiktet domineras av grå och gulvit renlav. I en sänka mellan dynerna ligger Byrums dynkärr. Den norra delen är ett fattigkärr med pors och blåtåtel som dominerande växter. Här finns flera arter av vitmossor, bland annat lockvitmossa och röd glansvitmossa. Byrums dynkärr mellersta del är ett alkärr. Många av träden har höga socklar. Längre söderut övergår området i ett öppet kärr med bunkestarr. Strax väster om Byrums by finns örtrika ädellövskogar. De har tidigare brukats som slåtterängar. Trädslagsblandningen är stor. Boken dominerar, men även lind, lönn, ask, alm, ek och björk förekommer.

Söder om Byrum ligger Bränsle äng, en slåtteräng som fortfarande hävdas. De västra delarna består av sandiga gräsmarker med bland annat fårsvingel och rödven. Vanligt förekommande växter i övrigt är backnejlika, trift, backsmultron, solvända och fältsippa. I öster övergår vegetationen i lite friskare marker. Växter som svinrot, slåtterfibbla och grönvit nattviol är vanliga här. I den västra kanten av Bränsle äng står några gamla och grova ekar. På trädens stammar kan man bland annat se gammalekslav och grå skärelav. Byrums raukar är Ölands mest kända och bäst utformade raukområde med drygt hundratalet raukar. Raukarna har bildats genom att lösare kalksten eroderats bort genom vågpåverkan och lämnat kvar stenstoden av hårdare Holenkalksten. Den undre delen av raukarna består av grå

glaukonitrik kalksten, där det finns karaktäristiska horisonter med cirka tre millimeter stora och mörka ooider. De övre delarna består av glakonitfattig kalksten. Lagerföljden är underordovicisk. Sammanlagt finns cirka 120 raukar utmed kuststräckan. De högsta exemplaren finner man i områdets södra del där höjden kan uppgå till fyra meter. Här finns ganska rikligt med fossil av trilobiterna *Asaphus expansus*, *Megitaspis heros* och *Iliaenus esmarckii* samt brachiopoden *Orthambonites calligramma*. Byrums raukar är ett mycket välbesökt utflyktsmål.

I vattnet utanför raukarna har ett pallplan utbildats. Denna jämna kalkstenshäll ligger vid normalt vattenstånd ett par decimeter under vattenytan. Då pallplanet verkar hämmande på vågornas erosion av raukarna har troligen deras utbildning avstannat. På klinten innanför raukarna ligger en strandvall. Materialet är mycket grovt och består uteslutande av kalksten. Vegetationen på strandvallen är mycket sparsam. Träd- och buskvegetationen inskränker sig till några tallar och enstaka snår av nypon och en. Fältskiktsfloran är mycket gles och består av en sparsam, torr gräsmarksvegetation med växter som fårsvingel och tulkört.

Längs västra Bödakusten finns en mycket rik insektsfauna med ett stort antal sällsynta och rödlistade arter. I tallskogarna återfinns bland annat vallrovfluga, barrpraktbagge, bronspraktbagge, åttafläckig praktbagge, taggbock, reliktböck, entandad plattbagge och tvåfläckig smalpraktbagge. I dynerna och på sandfälten finns flygsandvägstekel och Westerlunds vägstekel. Det är också en av få lokaler i landet där alla tre arterna av myrlejonsländor förekommer. Bland intressanta fjärilar kan rödklintplattmal, blodrött ljusmott, svart poppelglasvinge, myrlik glasvinge, poppelbuskfly, strecktecknat aftonfly, treuddtecknat aftonfly, leverfärgat ängsfly och tallprocessionsspinnare nämnas. Vid Byrums Sandvik gjordes 1981 också de första fynden i landet av den parasitiska snyltmalmyran. Arten är sällsynt men förekommer troligen i hela Sverige. Att det fanns parasitiska myror upptäcktes först på 1940-talet och snyltmalmyran beskrevs så sent som 1965.

Kuststräckan mellan Byxelkrok och Byrum hyser flera sällsynta kärlväxter. Bland dessa kan taggkörvel, ljungsnärja, purpurknipprot, långbladig spåtistel, sandtimotej och flockarun nämnas. Klådris, som är en hotad art, har här sin rikaste förekomst på Öland.

Sandstranden vid Byrum erbjuder mycket goda badmöjligheter. Den stora arealen äldre skog och de goda bärmarkerna gör området till ett välbesökt friluftsområde. En vandringsled löper genom området.

Mensalvret

Mensalvret är ett av alvaren på norra Öland. Det är ett relativt varierat alvar, men har varit utan hävd under många år. Betet har nu återupptagits inom ett begränsat område norr om vägen. Trots att stora delar inte varit hävdade under lång tid är det fortfarande öppet, vilket kan förklaras av de tunna jordarna. Endast enstaka tallar syns här och där. Buskskiktet är mycket glest och består till största delen av enbuskar.

Västra delen karaktäriseras av ett system av låga, nord-sydliga strandvallar. Uppe på vallarna växer en gles och alvarbetonad flora med fårsvingel som dominerande gräs. Mellan vallarna är det fuktigare och här finner man väl utbildade våtar med krypven. I kantzoner runt våtarna finns smala zoner av örtrika, fuktiga gräsmarker.

Den östra delen domineras av grunda jordar med ett glest växttäck. Alvarmarker med fårsvingel dominerar vegetationen. I vissa partier delar smala jordfyllda sprickor upp alvaret i småområden. Här växer en artrik och torr gräsmarksflora. I nordöstra hörnet är jorrdjupet mycket ringa och här finner man rena hållmarker. Flera orkidéarter förekommer på alvaret, däribland flugblomster, johannesnycklar och S:t Pers nycklar. Norr om vägen mot Byrum ligger ett litet kalkkärr. Ag

dominerar vegetationen men i glesare partier växer även agnsäv och ryltåg. Det är också ett viktigt lekvatten för långbensgroda.

Den rika floran innehåller flera hävdgynnade växter. Exempel på sådana är axveronika, rödklint, ögontröst, sumpgentiana, vildlin, knägräs och backsmultron. I alvarets vittringsgrus finns rikligt med den endemiska ölandssolvändan och även den närstående gotlandssolvändan har påträffats. På alvaret växer den rödlistade mossan grov gulmossa. Den trivs bäst i våtar på alvarmarker. Det allvarligaste hotet mot arten är igenväxning av öppna marker.

Mensalvret är enda lokalen på Öland för grått johannesörtfly och en klassisk lokal för bandjordfly som förutom på norra Öland bara påträffas på gotländska alvarmarker. Bland intressanta skalbaggar kan alvarnattlöpare och stinkande kortvinge nämnas. Andra intressanta insekter är gråmyra, grå vårtbitare och blåvingad gräshoppa. Här finns dessutom en av de nordligaste förekomsterna av rosenvingad gräshoppa. Även landsnäckfaunan är rik, med flera olika grynsnäckor.

Anmärkningar: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (85-5, 85-17, 85-19, 85-20) och naturvårdsplan för Öland (N-18, N-40, N-46). Ett flertal områden ingår i våtmarksinventeringen och ängs- och hagmarksinventeringen.

Referenser:

SKA KOMPLETTERAS

- Arnemo, R. & Berggren, H. 1979. *Hornsjön – några nya undersökningresultat*. Öländsk bygd 1979. Åkerbo hembygdsförening.
- Ekstam, U. & Martinsson, I. 1981. *Böda Kronopark*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelanden 1981:4.
- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:25.
- Länsstyrelsen i Kalmar län, 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:5.
- Hylander, K. 1993. Våtmarksinventering av Öland 1993. Länsstyrelsen i Kalmar län Informerar, 1994:3.
- Rudmark, L., 1980: Beskrivning till jordartskartan Kalmar NO/Runsten NV. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ae nr 43.
-
- Rodebrand, S 1980. Fågelfaunan vid Horns Kungsgård och Hornsjön
- Wallsten, M 1980. Vattenvegetationen i Hornsjön.